

HELYI IPARÚZÉSI ADÓ

A helyi iparúzési adó célja, az önkormányzat az illetékességi területén a gazdasági tevékenység megadóztatóságának biztosítása. Helyi iparúzési adó fizetésére kötelezhető a jogi személy és az egyéb szervezet, valamint a személyi jövedelemadó alkalmazásában egyéni vállalkozónak vagy mezőgazdasági őstermelőnek minősülő adóalany. [1990. évi C. tv. 35-40. §]

Az adó tárgya

Az adó tárgya az önkormányzat illetékességi területén állandó vagy ideiglenes jelleggel végzett vállalkozási iparúzési tevékenység. [1990. évi C. tv. 35. §]

A vállalkozó akkor végez állandó jellegű iparúzési tevékenységet, [1990. évi C. tv. 37. § (1) bek.] ha az önkormányzat illetékességi területén, székhellyel, telephellyel rendelkezik, függetlenül attól, hogy tevékenységét részben vagy egészben székhelyén [1990. évi C. tv. 52. § 41. pont] (telephelyén) kívül folytatja.

Ideiglenes jellegű az iparúzési tevékenység [1990. évi C. tv. 37. § (2) bek.], ha az önkormányzat illetékességi területén székhellyel [1990. évi C. tv. 52. § 41. pont], telephellyel [1990. évi C. tv. 52. § 31. pont] nem rendelkezik a vállalkozó, hanem:

- piaci és vásározó kiskereskedelmet folytat,

- építőipari tevékenységet folytat, illetőleg természeti erőforrást tár fel vagy kutat, feltéve, hogy a folyamatosan vagy megszakításokkal végzett tevékenység időtartama adóéven belül a 30 napot meghaladja, de nem éri el a 181 napot. Ha a tevékenység folytatásának időtartama a 180 napot meghaladja, akkor a tevékenység végzésének helye telephelynek minősül, vagy

- bármely - az a) és b) pontba nem sorolható - tevékenysége, ha annak folytatásából közvetlenül bevételre tesz szert, feltéve ha egyetlen önkormányzat illetékességi területén sem rendelkezik székhellyel, telephellyel.

Az adó alanya

Az adó alanya az a vállalkozó [1990. évi C. tv. 52. § 26. pont], aki az állandó vagy ideiglenes jellegű iparúzési tevékenységet folytat. [1990. évi C. tv. 35. § (2) bek.]

Adóköteles iparúzési tevékenység [1990. évi C. tv. 36. §]: a vállalkozó [1990. évi C. tv. 52. § 26. pont] e minőségben végzett nyereség-, illetőleg jövedelemszerzésre irányuló tevékenysége. [1990. évi C. tv. 36. §]

Adókötelezettség

Az adókötelezettség az iparúzési tevékenység megkezdésének napjával keletkezik és a tevékenység megszüntetésének napjával szűnik meg. Az ideiglenes (alkalmi) jelleggel végzett iparúzési tevékenység esetén a tevékenység végzésének időtartama az irányadó. [1990. évi C. tv. 38. §]

Az adó alapja

Az adó alapja állandó jelleggel végzett iparúzési tevékenység esetén az értékesített termék, illetőleg végzett szolgáltatás nettó árbevétele, csökkentve az eladott áruk beszerzési értékével és a közvetített szolgáltatások értékével, valamint

- 1998. évben az anyagköltség 33%-ával,

- 1999. évben az anyagköltség 66%-ával,

- 2000. évtől az anyagköltséggel.

Mentes az adóalapnak az a része - legfeljebb azonban az adóalap 90%-a -, amely a külföldön létesített telephelyen végzett tevékenységből származik, feltéve ha azt a telephely szerinti állam önkormányzatának fizetendő, a vállalkozási tevékenységet terhelő adó terheli.

Ha a vállalkozó több önkormányzat illetékességi területén végez állandó jellegű iparúzési tevékenységet, akkor az adó alapját - a tevékenység sajátosságaira leginkább jellemzően - a vállalkozónak kell a törvény mellékletében meghatározottak szerint megosztania. [1990. évi C. tv. 39. § (1)-(2) bek.]

A magánszemély vállalkozónak [1990. évi C. tv. 52. § 26. a)-b) pont és 39/A. § (1) bek. a) pont] a 39. § (1) bekezdésétől eltérően, az 52. § 26. pont a)-d) pontja szerinti más vállalkozó, feltéve, hogy nettó árbevétele az adóévet megelőző adóévben - 12 hónapnál rövidebb adóévet megelőző adóév esetén napi arányosítással számítva időarányosan nem haladta meg a 4 millió forintot, illetve a tevékenységét adóévben kezdő vállalkozó esetén az adóévben - időarányosan - a 4 millió forintot várhatóan nem haladja meg, az adó alapját az alábbiak szerint is megállapíthatja:

Átalányadózó vállalkozó esetében az adó alapja a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti átalányadó alapjának 20%-kal növelt összege, azzal, hogy az adó alapja nem lehet több, mint a személyi jövedelemadóról szóló

törvény szerinti - e tevékenységből származó - bevételének 80 százaléka. Minden egyéb magánszemély, vállalkozó esetében az adó alapja a nettó árbevételének 80 százaléka.

Az adó alapjának fentiek szerinti megállapítása adóévre választható, az erről szóló bejelentést az adóévet megelőző adóévről szóló bevallással egyidejűleg, a tevékenységét év közben kezdő vállalkozó, illetve ha az önkormányzat az adót év közben vezeti be, akkor az adókötelezettség keletkezését, illetve az önkormányzat adót bevezető rendeletének hatálybalépését követő 15 napon belül kell megtenni az adóhatósághoz. [1990. évi C. tv. 39/A. §]

Az egyszerűsített vállalkozói adó (EVA) hatálya alá tartozók adóalap-megállapítási lehetősége

Az EVA hatálya alá tartozó vállalkozó az adó alapját - az 1990. évi C. tv. 39. § (1) bekezdésében, vagy a 39/A. §-ban foglalt előírásoktól eltérően - az egyszerűsített vállalkozói adó alapjának 50%-ában is megállapíthatja. Ez az adóalap-megállapítási mód adóévre választható, az erről szóló bejelentést az előző adóévről szóló bevallással egyidejűleg, a tevékenységét év közben kezdő vállalkozó, illetve ha az önkormányzat az adót év közben vezeti be, akkor az adókötelezettség keletkezését, illetve az önkormányzat adót bevezető rendeletének hatályba lépését követő 15 napon belül kell megtenni az adóhatósághoz.

Ha a vállalkozó az EVA törvény hatálya alól kikerül, akkor az adó alapját az EVA törvény szerinti adóévére az egyszerűsített vállalkozói adó alapjának 50%-ában, a naptári év hátralévő részére az 1990. évi C. tv. 39. § (1) bekezdése, vagy a 39/A. § szerint kell megállapítani, utóbbi esetén feltéve, hogy a 39/A. §-ban foglalt feltételek egyébként fennállnak.

Ha a vállalkozó kikerül az EVA törvény hatálya alól, köteles azt 15 napon belül bejelenteni az önkormányzati adóhatóságnak, s ezzel együtt a naptári év hátralévő részére bejelentést tenni a várható adó összegéről. Ez utóbbi bejelentés alapján a jegyző megállapítja az adóelőleg összegét.

Ideiglenes jelleggel végzett iparüzési tevékenység esetében az adót a tevékenység végzésének naptári napjai alapján kell megállapítani. Minden megkezdett nap egy napnak számít. [1990. évi C. tv. 39. § (3) bek.]

Az adó mértéke

Állandó jelleggel végzett iparüzési tevékenység esetén az adó évi mértékének felső határa a 2000. évtől az adóalap 2%-a.

Ideiglenes jelleggel végzett iparüzési tevékenység [1990. évi C. tv. 40. § (2) bek.] esetén az adóátalány naptári naponként piaci és vásározó kiskereskedők esetében legfeljebb 1000 Ft, más esetben legfeljebb 5000 Ft.

A székhely [1990. évi C. tv. 52. § 41. pont], illetőleg a telephely [1990. évi C. tv. 52. § 31. pont] szerinti önkormányzathoz az adóévre fizetendő adóból, legfeljebb azonban annak összegéig terjedően levonható az ideiglenes jellegű tevékenység után az adóévben megfizetett adó.

Az ideiglenes tevékenység után megfizetett adó a székhely [1990. évi C. tv. 52. § 41. pont], illetve telephely(ek) [1990. évi C. tv. 52. § 31. pont] szerinti önkormányzatokhoz fizetendő adóból a vállalkozás szintjén képződő teljes törvényi adóalap és az egyes székhely, illetve telephely(ek) szerinti önkormányzatokhoz kimutatott törvényi adóalapok arányában vonható le. [1990. évi C. tv. 40. § (3)-(4) bek.]

Eljárási szabályok

Az iparüzési adóról főszabályként az adóévet követő év május 31-ig kell bevallást tenni. [2003. évi XCII. tv. 32. § (1) bek.] A naptári évtől eltérő üzleti évet választó adózónak az adóbevallását az adóév utolsó napját követő 150 napig kell benyújtania.

A vállalkozónak iparüzési adó adóelőleget

- félévi részletekben március 15-ig, illetve szeptember 15-ig kell fizetnie.

Az adóelőleg összege ha az adóévet megelőző adóév időtartama 12 hónapnál nem rövidebb, az adóévet megelőző adóév adójának megfelelő összeg, ha pedig az adóévet megelőző adóév 12 hónapnál rövidebb, akkor a megelőző adóév adójának az adóévet megelőző adóév naptári napjai alapján adóévre számított összege.

- a társaságiadó-előlegnek az adóévi várható fizetendő adó összegére történő kiegészítésére kötelezett vállalkozónak a helyi iparüzésiadó-előleget a várható éves fizetendő adó összegére az adóév december 20. napjáig kell kiegészítenie.

- az ideiglenes (alkalmi) jelleggel végzett tevékenység utáni iparüzési adót legkésőbb a tevékenység befejezése napján kell megfizetni.

- a vállalkozó a megfizetett adóelőleg és az adóévre megállapított tényleges adó különbözetét az adóévet követő év május 31-ig fizeti meg, illetőleg ettől az időponttól igényelheti vissza.

- az adózó az adóelőleget és az éves tényleges kötelezettség különbözetét 100 forintra kerekítve fizeti meg, illetve igényelheti. Az 1000.-Ft-ot el nem érő iparüzési adót az adózónak nem kell megfizetni, az önkormányzati adóhatóság pedig nem tartja nyilván, és nem utalja ki azt.

Nem köteles adóelőleget fizetni az előtársaság, továbbá az adóköteles tevékenységet jogelőd nélkül kezdő vállalkozó, az adókötelezettség keletkezésének adóévében. Nem alkalmazható ez a rendelkezés a már működő, de az önkormányzat illetékességi területén első ízben adóköteles tevékenységet kezdő vállalkozó esetében.

Az adóhatóság a fizetendő adóelőleg mértékét az éves adóbevallás, illetve a várható adó bejelentése alapján fizetési meghagyásban közli. A fizetési meghagyás határozatnak minősül.

[2003. évi XCII. tv. 123. § és a 2. sz. melléklet II/2. pont, 1990. évi C. tv. 41. §]

Adókedvezmény

A foglalkoztatás növeléséhez kapcsolódóan az átlagos statisztikai állományi létszám főben kifejezett növekménye után 1 millió Ft/fő adóalap csökkentő kedvezmény jár. (1990. évi C. tv. 39/D §)

[2003. évi XCII. tv. 2. sz. melléklet II/2. pont, 1990. évi C. tv. 41. §]

Az adókötelezettséggel kapcsolatos szankciók a következők

Az adó késedelmes megfizetése esetén az esedékesség napjától, késedelmi pótlékot *[2003. évi XCII. tv. 165. §]* kell fizetni. A késedelmi pótlék mértéke minden naptári nap után a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének 365-öd része.

Adóhiány esetén adóbírságot *[2003. évi XCII. tv. 170-171. §]* kell fizetni. Az adóbírság mértéke általában az adóhiány 50%-a.

Ha az adózó a bevallási kötelezettségét a bevallás határidejét követően, de az adóhatóság felszólítását, ellenőrzését megelőzően késedelmesen teljesíti és késedelmet nem menti ki (bevallási késedelem), vagy a bevallási kötelezettségét elmulasztja, úgy a magánszemély adózó 100 000 Ft-ig, más adózó 200 000 Ft-ig terjedő mulasztási bírsággal sújtható. *[2003. évi XCII. tv. 172. §]*

Jogorvoslat

Az elsőfokú adóhatóság, vagyis az önkormányzat jegyzőjének határozata (végzése) elleni jogorvoslat során másodfokon a (fővárosi) regionális közigazgatási hivatal vezetője jár el.

Az adózó az ügy érdemében hozott első fokú határozat ellen fellebbezhet. A fellebbezés joga megilleti azt is, akire a határozat rendelkezést tartalmaz. A határozathozattal megelőző eljárás során hozott végzés csak a határozat ellen benyújtott fellebbezésben támadható meg, kivéve, ha az önálló fellebbezést törvény megengedi.

Önálló fellebbezésnek van helye az első fokon hozott,

- az eljárást felfüggesztő,

az eljárást megszüntető,

a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasító,

- a bevallás, a bejelentés és a fellebbezés határidejének elmulasztásával kapcsolatban benyújtott igazolási kérelmet elutasító,

- az iratbetekintési jog korlátozását elrendelő,

- az adózó ismételt ellenőrzésre irányuló kérelmét elutasító,

- a visszatartási jog gyakorlásáról hozott,

- a végrehajtási kifogást elbíráló,

- az eljárási bírságot kiszabó,

- az eljárási költség viselésének kérdésében hozott, valamint

- a kézbesítési vélelem megdöntése tárgyában hozott elutasító

végzés ellen.

A fellebbezést a határozat (végzés) közlésétől számított 15 napon belül, utólagos adómegállapítás esetén 30 napon belül lehet előterjeszteni. A fellebbezésre jogosult a fellebbezési határidőn belül a fellebbezési jogáról lemondhat. A fellebbezési jogról való lemondást tartalmazó nyilatkozat nem vonható vissza.

A fellebbezést annál az adóhatóságnál kell előterjeszteni, amely a megtámadott határozatot (végzést) hozta. A fellebbezési határidőt akkor is megtartottnak kell tekinteni, ha a határidőben benyújtott fellebbezés iránti kérelmet nem a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező szervnél terjesztették elő. A fellebbezésben új tényekre és bizonyítékokra is lehet hivatkozni.

A fellebbezést az ügy összes iratával a fellebbezés beérkezésének napjától számított 15 napon belül fel kell terjeszteni

a felettes szervhez, kivéve, ha az adóhatóság a megtámadott határozatot (végzést) visszavonja, illetőleg a fellebbezésnek megfelelően módosítja, kijavítja vagy kiegészíti. A felterjesztés során az elsőfokú adóhatóság az ügy eldöntéséhez szükséges mértékben ismerteti a fellebbezésről kialakított álláspontját.

A felettes szerv a fellebbezéssel megtámadott határozatot (végzést) és az azt megelőző eljárást megvizsgálja, tekintet nélkül arra, hogy ki és milyen okból fellebbezett. Az utólagos adómegállapítás során hozott határozat ellen benyújtott fellebbezés esetén a határozat meghozatalára nyitva álló határidő 60 nap. A határozat ellen irányuló fellebbezést határozattal, a végzés ellen irányuló fellebbezést végzéssel kell elbírálni. A vizsgálat eredményeként az adóhatóság a határozatot (végzést) helybenhagyja, megváltoztatja vagy megsemmisíti. [2003. évi XCII. tv. 136-138. §-ok]

A fellebbezés során hozott másodfokú döntés a kézbesítéssel válik jogerőssé és végrehajthatóvá. A másodfokú határozatot (végzést) mindazokkal közölni kell, akikkel az első fokú döntést közölték, az elsőfokú adóhatóság útján. [2003. évi XCII. tv. 139. §]

Az adóhatóság másodfokú jogerős határozatát - a fizetési könnyítés engedélyezése tárgyában hozott határozat kivételével - a bíróság az adózó kérelmére jogszabálysértés esetén megváltoztatja, vagy hatályon kívül helyezi, és ha szükséges, az adóhatóságot új eljárás lefolytatására utasítja.

A bírósági felülvizsgálat az adóhatósági határozat végrehajthatóságát nem érinti. A végrehajtás felfüggesztéséről a bíróság az adózó kérelmére végzéssel határoz. [2003. évi XCII. tv. 143. §]

Az iparüzési adó adóbevallás mintáját a települési önkormányzat hatáskörébe tartozó adók és adók módjára behajtandó köztartozások nyilvántartásáról, kezeléséről és elszámolásáról szóló [13/1991. (V. 21.) PM rend. 16. sz. mell.] rendelet tartalmazza.

